

Milosevic povlacio konce, kaze ambasador SAD

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Dan 208

I pre nego sto je postao ambasador svoje zemlje u Hrvatskoj, Piter Galbrajt (Peter Galbraith) je bio upoznat sa nasiljem u bivsoj Jugoslaviji i sa Milosevicem ulogom u krizi. Galbrajt je bio savetnik Komisije za inostrane odnose americkog Senata, i tokom 1991-e i 1992-e je godine cetiri puta poslovno putovao u region. Tako je nastao izvestaj Komisije o etnickom ciscenju u Bosni i Hercegovini.

Zakljucak izvestaja bio je da Srbija i Crna Gora ne upravljaju direktno postupcima bosanskih Srba, koje su autori smatrali odgovornima za etnicko ciscenje, ali da vlasti Srbije i Crne Gore 'snose deo odgovornosti za to sta se sada desava.' U izvestaju stoji da bosanski Srbi dobijaju finansijsku pomoc iz Srbije, da se u Bosni bore srpski dobrovoljci, da se preko Republike Srpske uvozi roba u Srbiju, i da se na taj nacin krsi medjunarodni embargo. U izvestaju pise i da je JNA prepustila oko 85% ljudstva i opreme bosanskim Srbima nakon sto se povukla iz Hrvatske u maju 1992.

Autori su ovako opisali Milosevicevu ulogu: 'Srpski vodja, Slobodan Milosevic, je bio zastupnik etnickog ciscenja, ali bi sada voleo da se [od te politike] distancira, s obzirom na sankcije i pretnju vojnom silom...' Na pitanje tuzioca Dzelfrija Najsa (Geoffrey Nice), ambasador je objasnio: 'Smatrali smo da je Slobodan Milosevic arhitekta politike stvaranja Velike Srbije i da se malo sta desavalo bez njegovog saznanja i ucesca.'

Komisija za inostrane odnose americkog Senata je objavila izvestaj u avgustu 1992. U oktobru je Galbrajt licno odneo kopije izvestaja u Beograd, i jednu je dao tadašnjem premijeru, Milanu Panicu. Ne seca se tacno da li je kopiju urucio i Predsedniku Milosevicu sa kojim se takodje sreo, ali veruje da je i njemu dao primerak. U svakom slucaju, podelio je mnogo primeraka izvestaja za vreme svog boravka u Srbiji. U recima tuzioca Najsa, 'Optuzeni je dobio na raspolaganje ovaj dokument 1992-e godine, sto znaci da je bio upoznat sa misljenjima drugih.'

Kada je Galbrajt postavljen za ambasadora u Hrvatskoj 1993-e, uverio se direktno u Milosevicevu kljucnu ulogu. SAD su se sa zakasnjem aktivirale u diplomatskim nastojanjima da se umiri region. Ambasador je dobio nalog da uradi nesto u vezi Krajine, odakle su Srbi nedavno proterali Hrvate, a zatim proglasili autonomiju i zahtevali da oblast prikljuce matici, Srbiji. Hrvati su zahtevali povrat svoje teritorije.

Tuzilac je zatražio od ambasadora da opiše glavne igrace u ovom procesu. U slucaju Krajine, to su bili Milan Martić i Milan Babić. Martić, predsednika RSK, je opisao kao nekadasnjeg policajca vrlo ogranicenog intelekta koji nije bio dorastao situaciji i svojo ulozi u njoj. Ambasador je zakljucio da Martić 'nije bio spreman da ista poduzme bez odobrenja iz Beograda,' i stekao je utisak da Martić krajinski Srbi vrlo malo interesuju.

Njegov prethodnik i rival bio je Milan Babić, popularan i dopadljiv političar koji je predvodio vecinsku stranku u Skupštini RSK, i koji je kasnije postao premijer. Babić, koji je ranije svedocio protiv Milosevica, je bio i nacionalista koji je ucestvovao u stvaranju RSK i proterivanju Hrvata. Ambasador je zakljucio da je Babić bio jedini medju politicarima koji je bio istinski zainteresovan za dobrobit lokalnog stanovnistva. On je takodje bio jedini koji je pokazivao interes za pregovore, ali je bio u podredjenoj poziciji u odnosu na Milosevica i na Martića, koji je kontrolisao Armiju RSK.

Ambasador je svakodnevno, a nekada i vise puta u toku dana, kontaktirao sa hrvatskim predsednikom Tudjmanom. Opisao ga je kao uspesnog vodju, koji je imao viziju buducnosti Hrvatske. Okružio se sposobnim savetnicima i umeo je da podeli zadatke sa njima a da pri tome zadrži politicku kontrolu. 'Kada se kaze da je bio uspesan, ne znaci da je imao ciste motive. On je bio nacionalista i rasista i imao je vrlo malo postovanja za osnovna ljudska prava,' pojasnio je Galbrajt.

Cetvrti kljucni igrač bio je optuzeni Milosevic, cija se duga, mracna senka nadvijala nad svima. U odnosu na Krajinu, zakljucio je ambasador, 'meni i ostalim stranim pregovaracima je bilo jasno da optuzeni drži ključ svakog mirovnog sporazuma, i da krajinski Srbi neće nista znacajno da odluče bez njegovog odobrenja... Vodje sa kojima sam ja pregovarao, Babić, Milanović.. su rekli da se redovno konsultuju sa optuzenim.'

Milosevicev uticaj se pokazao kada je organizovao izbornu pobedu Martića nad Babićem, smatrajuci da će njime lakše da upravlja. U prvoj rundi izbora, popularni Babić je dobio 49% glasova, a Martić nešto iznad dvadeset odsto. U drugoj rundi, medjutim, Martić je 'skocio' na neobjasnjivih 53%, a Babić je izgubio 2 procenta. Galbrajt je rekao da je ovakav preokret 'bez presedana u demokratskim izborima,' mozda zato sto izbori nisu bili demokratski. Babić mu je u poverenju rekao da veruje da su izbori bili namešteni, uz

Milosevicevo ucesce.

Milosevic je smenio i komandanta Armije RSK posle poraza kojeg su pretrpeli 1995, ispricao je ambasador. Milosevic je hteo nekoga ko ne bi izvrasio naredjenje kakvo je dao Martic, o raketnom napadu na Zagreb.

Tudjman i hrvatska vlada su takodje smatrali da je Milosevic kljucan pregovarač na strani krajinskih Srba. Kada je zakljucio da on ne podrzava mirovni plan za Krajinu, Tudjman je naredio pocetak Oepracije Oluja (vidi CIJ izvestaj od 26.06.2003., 'Milosevica uopste nije interesovala sudbina Srba,' tvrdi americki ambasador')

Posle Oluje, SAD su 'preuzele mirovne pregovore,' kaze ambasador Galbrajt. Sa Thorvaldom Stoltenbergom, Galbrajt je postigao da Hrvatska i RSK potpisu sporazum sa 11 tacaka. Kako Milosevic nije ucestvovao u tim pregovorima, kasnije je rekao americkom ambasadoru Ricardu Holbruku (Richard Holbrooke) da dogovor ne postoji.

Onda je dosao Dejton, gde je Milosevic bio glavni na sceni. U jesen 1995, amerikanci su doveli sve vazne igrace u Dejton, grad u drzavi Ohajo, da se dogovore oko resenja sukoba u Bosni i u Hrvatskoj. Milosevic je pregovarao i u ime bosanskih i u ime hrvatskih Srba. Ovi prvi nisu mogli doci jer su vec bili optuzeni za ratne zlocine, i od njih je imao pismeno odobrenje da u pregovara u njihovo ime. Od vodja RSK nije imao nista takvo, ali to ocigledno nije bilo ni potrebno, i on ih je ipak zastupao.

Na prvom sastanku izmedju Milosevica i Tudjmana, rec je bila o istocnoj Slavoniji. Lokalni Srbi i Hrvatska su se uglavnom vec slozili oko detalja. Tudjman je, medjutim, rekao da je kljucno pitanje 'da li ce se Milosevic sloziti sa reintegracijom teritorije u Hrvatsku.' Milosevic je sasvim zanemario postignuti sporazumi i insistirao je na referendumu. Ali, Tudjman je ljutito reagovao i zapretio vojnom akcijom, na sta je Milosevic odgovorio : 'Vi ste dobar covek i vidim da ste pod uticajem svojih generala.' Posle uzarene diskusije, Milosevic je odustao od ideje o referendumu. Kada ga je tuzilac pitao da li je Milosevic imao pun autoritet da pregovara, ambasador je rekao da je tako izgledalo. Iako je govorio da lokalni Srbi moraju da odluče gde će i kako da žive, sve je odluke donosio sam, u njihovo ime.

Milosevic je to i sam sugerisao ambasadoru, u 45-minutnom razgovoru nakon zavrsetka zajednickog sastanka, na kome je dogovoreno da će Galbrajt i Lord Owen da putuju u region i da dogovore resenje za istocnu Slavoniju sa lokalnih Srbima. Iako je Milosevic potpisao, rekao je ambasadoru da samo gubi vreme, i da bi mu bilo bolje da 'provede to vreme na odmoru u Dubrovniku.' 'Ja sam protumacio da to znaci da o sporazumu o istocnoj Slavoniji ne odlucuju lokalni [Srbi], vec da se to pitanje resava u Dejtonu, i to onda kada Milosevic proceni da mu odgovara i koristi da resi to pitanje.'

U regionu je Milosevicev savet potvrdio i Milan Milanovic, koji je pregovarao u ime Srba iz istocne Slavonije. Kada mu je ambasador urucio nacrt dogovora, Milanovic je rekao: 'Ja cu ovo da potpisem ako mi tako kaze Milosevic.' Ambasador Galbrajt je zakljucio: 'Bilo mi je potpuno jasno da necemo nista da dogovorimo sve dok to ne odluci optuzeni, i da ne mozemo da racunamo na nista u Istocnoj Slavoniji, nego tek kada on odluci da mu to odgovara u Dejtonu, kao deo procesa.'

Svedok za svedokom dopunjuje detalje slike o Milosevicevoj kontroli nad ljudima i dogadjajima. On sve manje izgleda kao objektivni mirovnjak, a sve vise kao neko ko je u svom interesu povlacio konce na kojima je drzao svoje ljude i na taj nacin upravljao dogadjajima. Naravno, on nije bio jedini, ali je on svakako bio osoba koju niko nije mogao da zanemari.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Serbia](#)
[Kosovo](#)

Focus: [Coalition for International Justice \(CIJ\) Trial Reports Archive \(Bos-Hrv-Srp\)](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/milosevic-povlacio-konce-kaze-ambasador-sad>